

índice de poetas y poesías de la *Antología*, de que se habla en los correspondientes prólogos».

L'obra, com ja és sabut, comprèn tots els poetes hispano-americans morts abans del 1892. En el primer volum és inclosa la part referent a Mèxic, Amèrica Central, Cuba, Santo Domingo, Puerto Rico, Venèuela i Colòmbia; en el segon, la part referent a l'Equador, Perú, Bolívia, Xile, 'Argentina i Uruguai.

Com de costum, uns acurats índexs onomàstics i de matèries — redactats per Luis M. i Àngela González-Palencia i dirigits per Àngel González Palencia — clouen aquesta nova edició de la *Historia de la poesia hispano-americana*.

Joaquim MOLAS

Los fueros de Sepúlveda. Edición crítica y apéndice documental por EMILIO SÁEZ. Estudio histórico-jurídico por RAFAEL GIBERT. Estudio lingüístico y vocabulario por MANUEL ALVAR. Los términos antiguos de Sepúlveda por ATILANO G. RUIZ-ZORRILLA. Con prólogo de PASCUAL MARÍN PÉREZ. Segovia, 1953. LII+924 pàgs.+3 mapes+22 làms. («Publicaciones Históricas de la Excma. Diputación Provincial de Segovia», I.)

Amb aquest voluminós llibre la Diputació de Segòvia ha inaugurat la seva col·lecció de documents per a la història de Segòvia (una altra sèrie serà dedicada a monografies). Els *fueros* de Sepúlveda, font de les més importants per a l'estudi del dret i les institucions castelleses, tenen, a partir d'ara, una magnífica edició, a càrrec de diversos especialistes que els han examinats a fons, cadascun d'ells des d'un punt de vista diferent.

El pròleg del Sr. P. Marín Pérez (pàgs XXI-LII) presenta la intenció cultural de l'empresa que inicia, l'interès de la publicació i dels estudis dels *fueros*, i la personalitat dels diferents col·laboradors.

Els textos han estat establerts per Emilio Sáez (pàgs. 5-334), el qual en una introducció explica els detalls (transmissió, transcripció, còpies, edicions, etc.) del text llatí, del text castellà (i d'una versió parcial castellana del text llatí) del *fuero*, i de quaranta-set documents (o notícies d'ells) que fan referència als *fueros* i a la repoblació i història de Sepúlveda. A continuació edita, amb gran rigor, els textos presentats a la introducció. La versió castellana sencera ocupa les pàgines 59-166.

El Sr. Rafael Gibert publica l'estudi històric-jurídic dels *fueros* (pàgines 339-569). Examina a fons, de primer les fonts, resseguint les diverses elaboracions dels *fueros* i llur difusió, i després les institucions afectades per ells, que classifica en polític-administratives, privades, penals i processals.

El Sr. Manuel Alvar fa l'estudi lingüístic i el vocabulari dels *fueros* (pàgs. 577-871). Ambdós resulten fonamentals per a la filologia castellana i romànica, i, encara que de moment sembli exagerat, tractant-se d'un text castellà, són d'una gran novetat: cal recordar, d'una banda, que la literatura jurídica castellana no ha cridat l'atenció dels lingüistes en la mateixa mesura que ho ha fet la navarro-aragonesa, i, d'altra banda, que el segle XIII castellà tampoc no posseeix un gran nombre de monografies sobre la llengua d'un autor

o d'un text. Aquest essent un text prou extens, hom ha pogut així fixar tot un estat de llengua representatiu de l'època. La llengua del *fuero* castellà és estudiada pel Sr. Alvar seguint la metodologia tradicional de la gramàtica històrica: fonètica (grafia, vocalisme, consonantisme), morfologia (nom, pronom, verb, partícules), sintaxi (substantiu, pronom, article, possessiu, verb, preposicions, adverbis, ordre de mots i de les oracions). Es fa difícil de subratllar en pocs mots el més notable d'aquest estudi gramatical: assenyalarem només que la fonètica ens fa veure l'evolució dels sons castellans més laboriosa que no acostumem a pensar, i que les trenta pàgines de sintaxi constitueixen una de les aportacions més sòlides a l'estudi de la frase castellana primitiva. El vocabulari és molt important, i, referit a uns aspectes concrets de la vida social (els jurídics), resulta d'una profunditat remarcable i amb pocs paral·lels en la lexicografia medieval castellana; precises indicacions etimològiques i oportunes referències bibliogràfiques el converteixen en corpus indispensable per a la investigació lèxica romànica.

Clou aquesta edició dels *fueros* de Sepúlveda l'estudi del Sr. Atilano G. Ruiz-Zorrilla sobre els termes antics de Sepúlveda (pàgs. 875-913), del qual forma part l'índex toponímic, recull de totes les referències topogràfiques dels *fueros*, en llur majoria identificades amb topònims encara conservats avui. Aquest índex és ben útil des del punt de vista lingüístic.

No sabem acabar aquest ràpid comentari sense felicitar el Sr. Marín i els col·laboradors de l'edició per l'esforç, tan reeixit, que representa.

A.-M. BADIA i MARGARIT

«*Propalladia*» and Other Works of BARTOLOMÉ DE TORRES NAHARRO. Edited by JOSEPH E. GILLET. Volume I: *Bibliography, Collected Poems, Diálogo del Nacimiento*. Volume II: *Collected Plays*. Menasha (Wisconsin), G. Banta Publ. Co., 1943-1946. XII + 292 pp. + 58 pl.; VI + 566 pp. — Volume III: *Notes*. Philadelphia, University of Pennsylvania, 1951. XII + 892 pp.

Torres Naharro first published his work at Naples in 1517, in a volume containing the seven plays, *Comedia Seraphina*, *Comedia Trophea*, *Comedia Soldadesca*, *Comedia Tinellaria*, *Comedia Ymenea*, *Comedia Jacinta*, and *Dialogo del Nacimiento*, as well as the preliminaries which include the famous *Prohemio* and a variety of poems. The title *Propalladia* and Torres Naharro's explanation «*id es prime res Palladis*» suggest that these were only the first fruits, and that even at this date more were in view. The new edition of the *Propalladia* at Seville in 1520 did in fact contain the additional *Comedia Calamita*, and a further reprinting at Naples in 1524 brought a second addition, the *Comedia Aquilana*. Even so, it is improbable that these two new plays were the only works the author had in mind in 1517, and though the two poems *Psalmo en la gloriosa victoria que los Españoles ouieron contra Venecianos* and *Concilio de los galanes y cortesanias de Roma* which the author seems purposely to have excluded from the first edition have survived, for various reasons it would seem that the extant works of Torres Naharro do not by any means include everything that he wrote. The *Propalladia* was immediately popular, and was reprinted eight times within the space of some fifty years. The first